

Till
Folkhälsomyndigheten
info@folkhalsomyndigheten.se

Stockholm 2024-01-06

Hej,

Vi vill uppmärksamma er på en rekommendation i artikeln "Årets säsong för vinterkräksjuka är igång" på myndighetens hemsida, som vi anser bör justeras.

Citat från artikeln:

"De flesta typer av handdesinfektion har inte tillräcklig effekt mot vinterkräksjukeviruset, därför rekommenderas noggrann rengöring med tvål och vatten."

Läs artikeln här: [Folkhälsomyndigheten – Vinterkräksjuka](#)

Enligt självrapportering i Sverige tvättar redan upp till 80-90 % av befolkningen sina händer efter toalettbesök, vilket gör att tvål och vatten redan används i denna viktiga situation för att öka smittskyddet. Men vi bedömer att det kan vara svårt att få de 10-20 % som inte tvättar händerna i vanliga fall att börja göra det i samband med vinterkräksjuka, om det inte är absolut nödvändigt.

Därför anser vi att handdesinfektion är ett bra komplement för att förbättra handhygien. Här är några skäl till varför:

- **Lättillgängligt:** Handdesinfektion är snabbt och enkelt att använda, och kan placeras på många offentliga och privata platser.
- **Ej uttorkande:** Om man väljer rätt typ (t.ex. utan lösningsmedel som etanol).
- **Ökad transparens:** När handdesinfektion är synlig kan fler människor använda det, vilket kan bidra till högre efterlevnad av hygienåtgärder.
- **Praktiska utmaningar:** Många kommuner har minskat antalet offentliga toaletter, och vissa privata aktörer har tagit bort tvål på toaletter. Dessutom varierar städbranschens praxis för att rengöra toaletter, vilket innebär att det är svårt att säkerställa en helt smittfri miljö på de korta tider som används för städning (20-30 sekunder för en toalett).

I USA är handdesinfektion en naturlig del av besök på offentliga platser som gym, banker och liknande. I Sverige har handdesinfektion länge använts inom vården, och under pandemin har det också blivit en vanlig syn på offentliga platser. Vi anser att hygien är en förebyggande åtgärd, och att myndigheter därför bör ge vägledning som också inkluderar handdesinfektion som en komplementär lösning.

Att myndigheten enbart verkar för handtvätt med tvål och vatten innebär en risk då det inte alltid är möjligt för alla att tvätta händerna, och tvål är inte tillgängligt överallt.

Handsprit rekommenderas för känslig hud av Vårdhygien

Vårdhygien Stockholm, tillsammans med Medicinskt Centrum, rekommenderar användning av handsprit framför tvål och vatten för personer med känslig hud. Enligt deras påståenden är handsprit mildare mot huden, men det är oklart vilka studier som ligger till grund för denna rekommendation.

I kampanjen "Vårda dina händer" lyfts budskapet fram: "Använd inte tvål och vatten om du har känslig hud – välj handsprit." Kampanjen belyser också att var femte vårdanställd i Stockholm har dokumenterade hudskador på händerna.

Budskapets implikationer

Trots att kampanjen är riktad till vårdpersonal kan dess budskap skapa förvirring för allmänheten. Vården har en tongivande roll i att forma hygienrutiner i samhället, och dess rekommendationer påverkar hur människor agerar i vardagen.

WHO har dokumenterat att det finns ett direkt samband mellan hur starka kemikalierna är och efterlevanden av hygienprotokoll. Det borde därför ligga i Folkhälsomyndighetens intresse att sprida budskap om att man kan rengöra händer på fler sätt än bara tvål och vatten och sprit.

Att minska antalet infektioner utanför sjukhusen borde vara en viktig del av vårdens hygienarbete, då detta kan minska belastningen på sjukvården. Därför är det avgörande att rekommendationer är tydliga och välgrundade, särskilt när de rör balansen mellan tvål, vatten och handdesinfektion (ej endast spritbaserade produkter) för olika situationer och behov.

Eftersom myndigheten också arbetar för att förebygga alkoholrelaterade problem anser vi att det är viktigt att, i likhet med Systembolaget, lyfta fram de alkoholfria alternativen. Detta är särskilt relevant eftersom en del av samhällets mest utsatta individer använder handsprit som berusningsmedel. Det har även rapporterats fall där vårdpersonal i Sverige har missbrukat handsprit.

Nytt förslag på rekommendation nedan.

Vänligen,

Anders Karlsson
Ordförande BGHR
anders@bghr.se
0735111122

Förslag på ny rekommendation:

"Traditionell handsprit är inte effektivt mot Norovirus. Välj en handdesinfektion med dokumenterad effekt mot Norovirus och fortsätt att tvätta händerna noggrant med tvål och vatten. Om du inte redan gör det regelbundet i samband med toalettbesök – börja en ny god vana för din och andras skull. Du som redan sköter din hygien, ta ett extra besök på toaletten under vintern när spridningen av vinterkräksjuka är som störst."